

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. — Egyes szám ára 6 kr.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:
Dobay János.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, hirdetések és előfizetések a kiadóhivatalhoz (ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdája Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.

A vámháboru vége.

II.

Ha két állam kereskedelmi szerződést köt, ennek rendszeren az ipar és kereskedelem veszi hasznát, míg ellenben a mezőgazdaság a beözönlő termény- és állat-bevitel miatt kárt szenved. Erre nézve elég élénk példa a jelenleg napirenden levő német-orosz kereskedelmi szerződés, melyet a német kereskedelem és ipar kitörő örömmel üdvözl, míg ellenben a gazdaságközönség a legnagyobb elkeseredéssel tiltakozik ellene. És ez nagyon természetes, mert míg az iparcikkek bevitelét jelentékeny kedvezmények biztosítják, addig a gabna behozatalát védvámok nem gátolják. Így tehát a kereskedelmi szerződésnek a gazdaságközönség vallja a kárát, míg az ipar hasznot huz belőle.

Már most az a kérdés, hogy vajjon a székely iparra minő hatással leend az új szerződés? Ezen kérdés eldöntése végett jó lesz egy pillantást vetni vissza a multra. Az 1886. év május 1-én járt volt le a Romániával fennálló

kedvezményes vámszerződés, s ezen napon ütött ki a vámháboru, mivel Magyarország legjobb igyekezete a szerződés meghosszabítása iránt Románia makacsságán hajótörést szenvedett. És meg kell adnunk, hogy Romániának, saját érdekeit tekintve, igaza volt. Ezen országnak nem volt úgy szólva semmi ipar, s a nép szükségleteit nagyrészt a Székelyföldről s Brassóból bevitt iparcikkekkel fedezte. Románia tehát azért nem akart új szerződést kötni s azért nem volt hajlandó a bevitt iparcikkeknek az eddigi vámkedvezményt megadni, mert tudta, hogy a beözönlő árucikkek miatt saját iparát sohasem fejlesztheti ki. Szóval neki időre volt szüksége, hogy országában önálló, életképes ipart teremtsen. Hiában kísértette meg 7 év alatt a magyar állam több ízben a tárgyalások fonalát felvenni, az e tárgyban tartott értekezletek eredményre sohasem vezettek. Közel egy évtizedig feláldozta gazdasági érdekeit, csak hogy iparának életét biztosíthassa. És most, 7 évi munka után

elég erősnek érzi magát arra, hogy országa határát megnyissa a külföldi iparcikkek befogadására.

E szerint tehát a dolog úgy áll, hogy Románia megnyitott előttünk, de a székely iparosok most már fejlett gyárparral találkoznak s a székely kisiparosok megvámolt iparcikkeinek a román bel-földi, vámolatlan, gyárilag előállított produktumaival kell versenyezniök. Arról tehát szó sem lehet, hogy Románia ezután is oly jó piac legyen nekünk, minő eddig volt.

Nagy baj az is, hogy a vámtételek — mint értesülünk — a durvább iparcikkekre nézve magasabbak lettek, míg a finomabb gyártmányokra nézve alább szállottak. Ez más szóval annyit jelent, hogy éppen azok az iparcikkek esnek magasabb vámtételek alá, melyeket a székelyföldi ipar produkál, míg ellenben a finomabb árukra nézve a vám alacsonyabb, de itt meg Németországgal nem tudunk konkurrálni, mivel ez az állam is hozzánk hasonló kedvezményes vámszerződést kötött Romániával.

Ezen bajok dacára is örömmel kell a vámszerződést fogadnunk, mert meg vagyunk győződve, hogy bármennyire haladott is Románia ipara a vámháboru 7 éve alatt, a székely élelmesség és életre valótság mindig találni fog egy kis részt, melyen behatolhat s tért tud ipara számára hódítani.

O.

A hét története.

Országgyűlés. A polgári házasság feletti vita 12-ik napján vagyunk, de azért még egy néhány tuczat szónok van mindig szólásra előjegyezve. A nagy két órás szónokok nagy részben már lejártak s a mi hátra van, a kisebb rendű szónokok közül fog kitelni. Ujat ezek már vajmi keveset mondhatnak, de hát végre is a polgári házasság olyan téma, melyről mindenki szeret és tud beszélni. És foly a vita nap nap után mind kevesebb-kevesebb figyelem között. A vitának, mely már kezd szürke színt öltetni, csak a gyakori s nem egyszer talpraesett közbeszólások s apró esetepatékn nyújtanak némi érdekességet. A karzat hölgyvilága, mely kezdettől fogva nagy érdeklődéssel kísérte a polgári házasság sorsát, keményen tartja magát. A bájos mosolygó női arczok most is teljes számban ékesítik a karzatot. Nem volna épen rossz ötlet az elnökségtől, ha a női hallgatóságot tiltaná a tisztelt házból, mert bi-

TÁRCZA.

Farsangi história.

Irta: O.

Péter ur egy alkalommal a sifonerkules után felesége zsebében kotórászván, egy kis összegyűrt levélkére bukkant.

A levél nyilvánvalólag női írás, de azért Péter ur elolvassa. A levél így hangzik:

„Édes Klára!

El van határozva. Te kék dominóban rózsaszín szalaggal, én meg rózsaszín szalaggal kék szalaggal. Visszontlátásra! Ölel Mari.”

Péter ur nem nagyon okos férfiú, de elég esze van, hogy megértse a dolgot. Klára az ő felesége, Mari meg barátnője. Ezek álarozos-bálba készülnek titokban. Péter ur mérsékelt dühbe jő, hogy felesége az ő engedélye nélkül bálba készül, de nem szól semmit. Egyebet gondol. A levelet szépen zsebre teszi és hallgat. Még aznap rendel magának nagy titokban egy dominót. Ő is elmegy a bálba s meglesli, hogy mit csinál ott a felesége.

A dominó a bál napján megérkezik és pedig oly szerencsés-

sen, hogy először is a feleség kezébe jut. Az asszony is úgy tesz, mintha semmit sem tudna a dologról, s ügyesen Péter ur kezébe játsza a csomagot, hogy az mit sem vesz észre, hogy az már fel volt bontva.

A bál napján úgy áll a dolog, hogy a férj is tudja, hogy a neje titokban az álarozos bálba készül s az asszony is tudja, hogy a férj is ott leend.

Eljön az est. Vacsora után az asszony azt mondja férjének, hogy elmegy barátnőjéhez látogatába. A férj készségesen beleegyezik, mivel dolga van, s csendben munkálkodni akar. A mint az asszony elmegy, a férj egy negyedóra mulva becsukja az ajtókat s kiadja a eselédeknek, hogy feküdni akar, s aztán hirtelen magára rántva a dominót, megy a bálba.

A bálterem már telve van álarozos néppel s vígan foly a táncz. Péter ur áttör a vigadó tömegben s keresi a kék dominót. Végre egy ablakfülkében 3 alakot pillant meg. Ők azok, a kék és a rózsaszín dominó, egy elegáns spanyol lovag társaságában. A lovag feltűnően udvarol az ő feleségének; mindig csak vele beszél, vele tánczol, őt kíséri lépten-

nyomon. Péter urat elfogja a düh s alig tudja visszatartani magát, hogy oda ne rohanjon s le ne tépje az álarozott felesége arcáról. Hát az ő felesége így gyalázatosan megcsalja őt!? No de iszonyu bosszút fog rajta állani.

Egy félóra mulva a lovag karját nyújtja a kék dominónak s együtt elhagyják a termet, Péter ur nyomukban.

Eliszonyodva veszi észre, hogy a két alak a bálhelyiséget is elhagyja. — Hát már eddig jutottunk! — sohajt most már több fájdalommal, mint haraggal.

A két alak lehalad a lépcsőkön ki az utcára s megy tovább. Két utcán végig haladnak s betérnek az ő legjobb barátja házába.

Tehát az ő kebelbarátja s régi iskolatársa a csábító.

Péter ur szívén a harag és fájdalom érzései váltják fel egymást. Sir és átkozódik.

Csikorgó hideg van, de ő nem érzi. Megvárja itt a bűnös nőt és saját kezével fogja megfojtani.

És vár órákon át. Tagjai megdermednek, de ő nem érzi. Minden érzés szemébe gyűl s ezek lázas fény-

ben égve tapadnak a kapura, melyen a nőnek jönni kell.

Lassankint reggel lesz. Péter ur magához tér, kezd eszmélni. Átlátja, hogy itt tovább nem maradhat, tehát hazafelé indul.

Ha egy kissé józanul gondolkodik, most már beláthatta volna, hogy ha felesége bűnös, nem várja meg a reggelt. Aztán meg az ő barátjának felesége is van.

Lecsüggesztett fővel megy haza, belép a szobába és . . . első pillantása az ő szép kicsi feleségére esik, ki nyugodtan alszik ágyában.

Péter ur agyáról a homály egy pillanat alatt eloszlik. Az a spanyol lovag és dominó férj és feleség, de nem az ő felesége.

Csendesen megy oda az ágyhoz, letérdel s megcsókolja a lecsüngő kis kezét.

Ha látta volna azt a hamis ármányos mosolyt, mely e pillanatban felesége ajkain ellebbent, talán megtudta volna, hogy az nem alszik s hogy az ő felületése mondva csinált dolog volt; de hát Péter nem látott semmit s magától meg nem tudott kitalálni soha semmit.

zonyára kevesebb lenne akkor a szónok, s jobban haladna a munka. Künn az országház előtt is megszüntek a tüntetések. A hideg szél és ölmös eső szétűzte az utcai politikusokat. Ez különben az időjárástól nem egyéb, mint ellenzéki irigykedés: nem tudta elszivelni, hogy miniszterek kapjanak utcai éljeneket, mivel az utcai politika csak az ellenzék számára szokott babérokat teremni.

A szabadelvű katolikusok nagygyűlésére erősen folynak az előkészületek az országban mindenfelé. Nagy, impozáns tömeg fog márczius 4-én Budapestre felvonulni, hogy ott kifejezést adjon a nemzet közvéleményének. Nem szép szóval, ígéretekkel csalják oda az embereket, mint a hírdett katolikus nagygyűlésre, hanem kit-kit viszi a lelkiismerete s meggyőződése. Nem fényes papi ornátusban, nem díszmagyarban hirdetnek ott hamis tanokat, hanem a polgári ruhában, a polgári rend, tehát a magyar nemzet fejezi ki egyszerű szavakban az ő óhajait. Papok és főurak sohasem csináltak Magyarországon közvéleményt, mert az ő érdekeik a nemzetével csaknem mindig ellentétben állottak, s a 19-ik század utolsó tizedében sem történhetik meg ez a csoda. Tehát nem az ultramontán, hanem a főurmentes szabadelvű kath. nagygyűlés fejezi ki tisztán a hamisítatlan nemzeti közvéleményt.

Fontos esemény. Az orbai választókerület képviselője Kovács Albert is beszélt a polgári házasság ellen. Voltaképpen egy szót sem érdemelne e dolog, de mi neki mint székely képviselőnek egy piczike rovatot szentelünk. Ezen jéles uraság, mint ev. ref. professzor, nagyhangú szavakkal, szabad, független nyilatkozattal eljött a Székelyföldre s a protestáns papok segélyével sikerült magának egy mandátumot szerezni és lett belőle, már mint az intelligens székely nép képviselőjéből, a legsötétebb nemzeti párt egyik zászlóvivője. Mi elhisszük, hogy könnyen elszámol lelkiismeretével, de hogy miképpen fog egykoron kerületének beszámolni, arra már nagyon kíváncsiak vagyunk. Meg vagyunk győződve, hogy az ő számára több éljen a „Kárpátok regényes bércei között” nem fog teremni.

Mozgósítási hírek keltek szárnyra az ellenzéki lapokban, amint hogy az ellenzéki újságok minden csodabogarat mozgósítani szoknak. Szóba került ez az országházban is, s itt a kormányelnök kinyilatkoztatta, hogy az egész hírből egy szó sem igaz. Az ellenzéki lapok bevonták a harezi lobogót, s vigasztalják magukat, hogy egy kacsával több vagy kevesebb nem sokat határoz.

Szerbiában folyton ég a hamu alatt a tűz. A radikálisok — a világ legdurvább ellenzéke — vakon támadnak minden ellen, ami törvényes hatalom és rend, sőt a király személye sines megkímélve a legvadabb támadásoktól. Bíróságoknál, közigazgatási hatóságoknál senki sem nyerhet igazságot, ha nem radikális. Szóval egészen szerbiai állapotok uralkodnak. A kormány böles türelemmel nézi a dolgok folyását, de már naponként merülnek fel hangok, hogy az alkotmányt fel kell függeszteni. Ez pedig nem jelent egyebet, mint azt, hogy a nagyszájú agitátorok, a piszkos tollu újágrók

s a részrehajló bírók és tisztviselők részint nyugalomba s részint a dúttyiba küldetnek, hogy ott elmélkedjenek azon igazság felett, hogy a mely nép nem tudja megbecsülni szabadságát, nem érdemli meg, hogy szabadsága legyen.

Az anarchisták örök tevékenysége sohasem pihen. A legfurfangosabb módokat találják ki, hogy egy néhány embertársukat a más világra expedíálhassák. Az anarchista tan szerint ez a legbiztosabb út az „egyenlőség” elérésére. Párisban természetesen iszonyu félelem uralkodik. Egy utcára dobott szardíniás doboz már képes halálra ijeszteni a jámbor polgárokat, mert úgy látszik, hogy az anarchisták többnyire ilyen iskolákba szeretik a pokolgépet pakkolni. És foly a harez a rendőség s az anaréhizmus rendíthetetlen bajnokai között, de hát az olyan, mint a mesebeli 100 fejű sárkány. Minden levágott fej helyébe más nő azonnal.

Iparügyek.

— A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara közgyűlése. —

Maros-Vásárhely, febr. 27.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara Tauszik B. Hugó elnöke alatt február 26-án teljes ülést tartott. Az elnöki előterjesztésekből kiemelendők a következők: Ráth Károly, a budapesti kereskedelmi muzeum igazgatója, közölte a kamarával a kereskedelmi muzeum 1893. évi áru- és ügyszámlájának statisztikai összeállítását, mely szerint az üzletforgalom 1893-ban 124.310 frt 77 kr volt, szemben az 1892. évi 696.506 frt 52 krral.

A kereskedelemügyi miniszter tudatta a kamarával, hogy Lehmann László hajdunászi lakos Székely-Udvarhelyt egy az ottani háziiparosokat foglalkoztató szalmakalappgyártó üzem létesíteni s ezen terve kivitele czéljából állami segélyért folyamodott. Fölhívta a kamarát véleményadásra. Az elnökség a székelyudvarhelyi kül- és levelező-tagok meghallgatásával oly véleményű jelentést tett ez ügyben, hogy a kamara teljesen méltányolja a tervezett iparvállalatnak közgazdasági jelentőségét s véleménye szerint Székely-Udvarhelytől fölálhatók mindazok a feltételek, amelyek a tervezett szalmakalappgyár fennállását biztosíthatnák, s e jelentékeny háziiparüzemnek tömeges és rendszeres előállításának kivitelképességét biztosíthatná; mindazáltal oly gyári vállalat létesítését, amely a háziipar-üzést kizárná s annak egyenlőtlen versenyt okozván, az végleg meg is semmisíthetné, mi e különben is mostoha anyagi viszonyokkal küzdő népre elviselhetetlen veszteség volna s annak tömeges kivándorlását idézhetné elő, kívánatosnak nem tarthatja; az esetre azonban, ha az illető vállalkozó az állami támogatás fejében köteleztetné, hogy szalmakalappgyártó a háziipari termeléssel szoros kapcsolatba hozza, nevezetesen hogy a főlgyártmányt (szalmafonatot) a nép által háziiparilag készíthesse s gyárában székelyföldi szalmafonókat alkalmazza: a kamara az ekként létesítendő vállalatban a székelyföldi szalmafonó-iparra nézve nem találja aggodalomra okot s annak létrejöttét éppen magának az ezen háziiparral foglalkozó népnek az érdekében is kívánatosnak vélné.

Ugyanazon miniszter véleményadásra hívta fel a kamarát Sequens József sepsiszentgyörgyi posztókészítő iparos vállalatának állami támogatása iránt, az elnökség, a háromszékmegyei iparfejlesztő bizottság meghallgatásával, oly véleményes jelentést tett ez ügyben, hogy a kamara Sequens József megbízhatóságát, ipari szakképzettségét s anyagi viszonyait elegendő biztositéknak tartja arra nézve, hogy a részére nyújtandó állami támogatás mellett az ő iparvállalata nemcsak versenyképessé volna tehető, hanem lassanként gyárrá is volna fejleszthető, mely czélból az állam részéről nyújtandó támogatás mértékét és módjait a következőleg véli javaslatba hozhatónak: 1. Forgó tőkének 5000 frtnyi kamatnélküli kölcsön, a harmadik évtől kezdve tíz évi részletben törlesztve. 2. Tanoncképzés czimén legalább 5 és legfeljebb tíz székely származású tanoncz tartásának kötelezettsége mellett egy-egy tanoncz után 75 frt segély.

A marosvásárhelyi gabonakereskedők megkeresésére az elnökség fölterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez az iránt, hogy a brassói és brassóvidéki, valamint a háromszékmegyei műmalmok és szeszgyárak részére 250 kilométernél nagyobb távolságban földott gabona- és kukoricza-küldeményekre pénzve a korábbi években engedélyezett, de ez évi január hó 1-én megszüntetett 30 százalékos viteldíj-kezdmény továbbra is fentartassék.

A tárgysorozat rendén felolvasott a kamarának az ezredéves kiállításán való részvétele tárgyában érkezett miniszteri leirat, mely szerint a kereskedelemügyi miniszter a kollektív kiállítás rendezésével a budapesti kamarát biztameg. A nevezett budapesti kamara ennek kapcsán véleményadásra kérte föl a marosvásárhelyi kamarát is, mire az elnökség javaslatba hozta, hogy a kiállításon leendő részvétel módozatainak tüzetes megvitatása czéljából a budapesti kamara a hazai kamarák titkárait alkalmas időben hívja egybe közös tanácskozássra.

A kereskedelemügyi miniszter tudatta, hogy a kamara kerületéből egy törekvő iparos ifjú számára ez évben egy 300 frtos utazási ösztöndíjat fog adományozni. A kamara az ösztöndíjra pályázatot hirdet.

A narosi tutajozást előmozdító társulat fölterjesztést intézván a kereskedelemügyi miniszterhez a Maros folyón való tutajozás tárgyában, mely szerint a jelenleg fennálló rendszabályok e fontos üzletág fennállását lehetetlenné teszik, az elnökség e kérelmet, mely előzetesen a kamarához küldetett, pártoló fölterjesztéssel a miniszter jóindulatába ajánlotta.

Merza Kristóf gyergyószentmiklósi kamarai kultig panasza folytán a kamara átiratot határozott intézni a kolozsvári m. kir. posta- és táviratigazgatósághoz a Toplicza és Gyergyó-Ditró közötti új postajárat létesítése tárgyában.

Mezőgazdasági közlemények.

A földmivelő kincsébánya.

(Vége.)

A trágyalé-kut vagy gödör a telep közepére helyezendő és ezementtel mulhatatlanul kifalazandó; mert csak

ez által eszközölhetjük azt, hogy a trágyaléből, e „hig arany”-ból, semmi veszendőbe ne menjen. Gondoskodjunk arról is, hogy a trágyatelep fenekének a külső oldalfalaktól a központ, vagyis a trágyalékut felé némi esése legyen, hogy a lezivárgó lé oda gyűlhessen. Szükség van egy, az istállóból a trágyalé-kutig lejtősen vezető földútsatornára is, melyen a hig ürülék a trágyalé-kutba folyhasson.

Az istállóból kihordáskor ügyelni kell, hogy a trágya a telepen egyenletesen rakassék el, abban csomók és hézagok ne maradjanak, mert különben penészedés következnék be az erjedés helyett, ami a trágya növénytapértékét tetemesen csökkenti. Ennek meggátlása végett ajánlatos kihordás után a trágya letaposása; amit legelőszzerűbb a marhákkal végeztetni oly formán, hogy az istállóból kihordott és a telepen simán elrakott trágyarétegre előbb gipszet, azután szalmát, töreket, iszapföldet és udvarsőpredéket hintünk, s ekkor a marhákat az istálló felőli lejtős oldalon a telepre hajtjuk. A marhák, kivált szép időben, huzamosabb ideig tartózkodhatnak a telepen a nélkül, hogy ez egőségükre káros befolyást gyakorolna.

Tudva levő dolog, hogy a melegség és szárazság elősegítik a szerves anyagok bomlását, következésképp gyorsítják a trágya illékony anyagainak elpárolgását is. Nem szabad tehát megengednünk, hogy a telepen a trágya kiszáradjon. A trágyalé-kut éppen arra való, hogy annak tartalmával a telepet időnkint, pl. nyáron 2—3 nap, télen pedig két hetenkint megöntözzük. Önként értetődik, hogy öntözés után a gipszszedésnek soha elmaradnia nem szabad.

Az öntözésnél ne tévesszük szem elől, hogy a nyirkosság kedvezően szabályozza a trágya erjedését s a szükséges vegyi átváltozások lefolyását; míg ellenben a tulnedvesség feltartóztatja azt. Azon legyen tehát a gazda, hogy trágyatelepe inkább gyakori, de mérsékelt, mint ritka, de bőséges öntözésben részesüljön. Szóval: e dologban a fölvet, hogy a trágyatelep folyvást mérsékelt nyirkos állapotban legyen.

Ha ekként gondoskodtunk arról, hogy trágyánk legértékesebb növényanyagainak elpárolgása megakadályoztassék: hasonlóképp kell eszelkednünk a trágyalével is, amely szintén ki van téve a párolgásnak, főleg ha trágyalé-kutunk nem szivattyúra van alkalmas, hanem egyszerűen deszkalappancsával van fódve, amelyet öntözés alkalmával kénytelenek vagyunk fölemelni. Az ily alkalmakkor kitűnő erő, átható ammoniak bűz eléggé meggyőzhet bennünket a trágyalé párolgásáról. Hogy ezt megakadályozhassuk, öntsünk időnkint egy kevés vasgálicz oldatot a trágyalékutba (fél kiló gálicz, 5—6 liter meleg vízben feloldva, egyszerre engedő). A beöntést egy öntöző kannával, ennek rózsáján keresztül aképpen eszközöljük, hogy a vasgálicz oldat a kut tartalmának fölülétével mindenütt egyformán érintkezzék.

Az itt elmondottak kivitele ugyan költségbe és fáradságba kerül, de nagyon jól kifizeti magát; éppen azért a számítani tudó gazda nem fogja sajnálni a trágyatelep ilyen berendezésére fordítandó kiadásokat, jól

tudva, hogy azok dusan kamatozó beruházási tőkét fognak képezni számára.

Külföldön a trágyatelepek hasonló berendezése mindenütt általános, és a lékut, meg a „lajt“ nem hiányzik még a legkisebb parasztgazdaságokban sem. Kétségteljesen ennek lehet tulajdoni'ani, hogy ott a statisztikai kimutatások oly közép-termekeket tüntetnek fel, aminek mi a legjobb években sem tudunk produkálni.

Ezek után megemlítem még, hogy a ló-, szarvasmarha- és sertés trágyát együtt szokás kezelni ugyanazon telepen; és ez jól van így, mert a heves lótrágya, a hideg, lassan bomló szarvasmarha-trágya és a még hidegebb természetű sertés-ganój, együtt kezelve, középminőségű s majd minden talajra alkalmas trágyát szolgáltatnak. A ló- és szarvasmarha-trágyának külön telepen való kezelése csak oly nagyobb gazdaságokban van helyén, melyekhez könnyű homok és nehéz agyag talajok tartoznak. Előbbiekre a hidegebb s több ideig ható szarvasmarha-trágya, amely ez esetben még köt is, igen előnyösen alkalmazható; utóbbiaknál pedig a heves, gyorsan bomló, meleg lótrágya porhanyító és hevítő tulajdonságai miatt teend ki-tűnő szolgálatot.

Hátra volna még röviden megemlíteni arról, hogy minő kezelésben részesítsük a trágyát künn a mezőn.

E tárgyban mindenek előtt azt jegyzem meg, hogy a trágya kihordását lehetőleg oly időben kell eszközölni, amidőn azt szétteríteni és nyomban utána alászántani is lehet. Nem ismerem ugyanis helytelenebb eljárást, mint a mezőre hordott trágyát, akár halmokban, akár szétterítve, sokáig alászántatlanul a talaj felületén hevertetni. Mindkét esetben a trágya legértékesebb anyagaiból igen sok megy veszendőbe; sőt nem ritkán az is megtörténik, hogy — kivált ha a trágya szétterítve sokáig ki volt téve a szél és meleg hatásának — a gazda alig szánt egyebet alá értéktelen szalmánál. Ha pedig halmokban állt hosszú ideig a trágya, akkor az említett anyagvesztésén kívül még az ugynevezett bujafoltok is keletkeznek a halmok helyén, az által, hogy a trágya tápanyagainak, a melyek el nem párologhattak, legnagyobb része, főleg esős időben, ki-lugoztatik és a halmok alatt a talajba szívárogo. Tehát ez esetben is, mire a földre jut a trágya, értékének legnagyobb részétől már megfosztatott.

Legjobb tehát úgy intézkedni, hogy a kihordást a szétterítés, ezt pedig az alászántás nyomban kövesse.

Ime, ennyi a legkevesebb, amit gazdáinknak a trágyakezelésről tudniuk kellene. A tudás azonban még magára nem elég, hanem szükséges, hogy azt átvigyük a gyakorlatba is. Fájdalom, a szomorú tényállás az, miszerint ha vannak is vármegyénk gazdái között olyanok, akik értenek a trágyakezeléshez: valóságos fehér holló számba megy az olyan gazda, aki tudását és szakértelmét e téren érvényesíteni megkísérlené. Ugy látszik, nem annyira a költ-ség, mint inkább a vele járó fáradság gátolja az okszerű trágyakezelés elterjedését és meghonosulását hazánkban. Pedig egyik sem oly nagy, hogy miattok érdemes volna visszariadnia és a trágyakezelés által nyuj-

tott előnyökről lemondania a gazdának.

Egész nemzetvagyon pusztul el nálunk évenként csak a trágyában, a mit pedig a helyes kezeléssel mind meg lehetne menteni. Ennek elgondolása birt engem a fentebbi sorok megírására. Bár csak lenne valami csekély haszna fáradozásomnak!

Erdélyi Károly.

Igazgatói jelentés

a „Rudolf“-kórház 1893. évi működéséről.

(Folytatás.)

Minket mindenesetre megvigasztalhat, hogy mindaz, mit tettünk, a kórház élete és jövője érdekében tettük s hogy követeléseink érvényesítése körül épp oly humanusan jártunk el, mint amily humanus a cél, melyet intézetünk szolgál. Egy magán kórháznak — tisztelt közgyűlés — a törvény vajmi kevés segédelmet nyújt. Míg a közkórházak összes betegápolási költségeit az állami és törvényhatósági alapok előlegezik s egész biztosan számíthatnak arra, hogy egyetlen fillérök sem vész el, addig a magánkórház csupán azon gyógyköltségekre számíthat biztosan, melyek a honvédség, csendőrség, pénzügyőrség terhére esnek és a balesetek s némely meg nem nevezhető betegség után az állam által térítetnek meg. Minden egyéb beteg után felmerült gyógyköltség felhajtásában egészen a közigazgatási hatóságok támogatására vagyunk utalva. És ezen hatóságok mindig a legjobb indulattal támogatták is ügyünket, miről ezen jelentésben bővebben meg fogok emlékezni. Ilyen viszonyok között nem csak megengedhető, de szigorú kötelességünk is minden eszközt megragadni, hogy követeléseinket felhajtassuk, mert csak így biztosíthatjuk örök időkre intézetünk fennállhatását s csak így lehetünk képesek, hogy majd idők folytán anyagilag megerősödvé, esélyesebb gyógydíj mellett ápolhassuk betegeinket. Szóval, ha a mostani nemzedéktől felhajtjuk azt, ami miénk, egy jövő nemzedék fogja annak hasznát élvezni.

Ezekben kívántam, tisztelt közgyűlés, függő anyagi kérdéseink megoldásáról számot adni, s most a részletekre térek, egyenkint felsorolván mindazon eseményeket, melyek intézetünk életére jelentékenyebb befolyással valának.

(Folytatás következik.)

Ujdonságok.

— A királyné és a magyarok.

Erzsébet magyar királyné tudvalevőleg kedden érkezett Mentonéba, és kiszállásánál magyarok fogadták, zajos éljenzéssel üdvözölve a királyasszonyt. A lelkes fogadtatásra a királyné oda fordult a kíséretében levő Ferenczy Ida kisasszonyhoz és mosolyogva jegyezte meg: — „Az inkognitónak, úgy látszik, vége van!“ ...

— **Kossuth Lajos** diszpolgári oklevelét egy küldöttség fogja Turinban átnyújtani. Említettük volt, hogy Kézdi-Vásárhely város képviselőtestülete 400 forintot szavazott meg két tanácsai tisztviselő részére, kik a küldöttséget Turinba vezetnék. A város tehát igen szépen fogta fel, hogy mivel tartozik egy nagy hazafinak, mint saját méltóságának. A tanács részéről is megvolt a kellő készség s akadtak tisztviselők, kik megtették volna a költséges utat, azonban több-

féle okok miatt márczius végére öhajtották az utazást elhalasztani. A küldöttség nagyobb része azonban határozottan azon volt, hogy márcz. 15-ike, nemzeti történelmünk e nagy napja, a legalkalmasabb idő a diszokmány átadására. Ilyen körülmények között a tisztviselők kénytelenek valának a küldöttségből ki-maradni, mely e szerint csak 4 tagból fog állani, ugymint: Molnár Józsiás országgyűlési képviselő vezetésével dr. Szacsavay Gyula ügyvéd, Nagy Lázár festő és Jancsó Dénes vendéglős városi képviselő urakból. A küldöttség már Budapestre el-utazott.

— Bomba a képviselőházban.

A képviselőházban esütörtökön nagy ribillió volt. Az a hír terjedt el, hogy holmi anarchista bombát helyezett el, amelynek kanócza már égott is. Délután egy óra tájban ugyanis a gyorsíródához vezető lépcső folyosójának oszlop-parkányzatán egy újságpapírosba takart csomagot láttak, amelyre azonban egy ideig fittyet sem vetettek. Később egy kíváncsi gyorsíró kibontotta a belet hajából és ekkor holmi különös dolgot látott. Olyanforma valamit, ami a templomi nagy ólom-gyertyatartók alsó részéhez tartozik s a melynek a tetején lyuk látszott. Olyan lyuk, amelybe a gyertyatartó felső részét dugják. Látott e lyukban egy csövet is, amelyből félig elégett kanócza lógott ki. A gyorsíró — amint ő mondja — óriási lelki nyugalommal és hidegvérrel konstata, hogy ez a különös csöves és kanóczos micsoda bizonyosan bomba: Tessék. Itt a bomba! A rendőrség már nem tett úgy, amint a főterembiztos, aki zsebre vágta a gyertyatartó alját. Ez már hivatalos körültekintéssel és vigyázattal szállította a nyolczadik kerületi kapitánysághoz, arra törekedvén, hogy az érdekes jószágának baja ne essék. A kapitányságtól a gubacsi határba vitték, ahol a műszaki katonaság közgei vizsgálták meg és konstata, hogy a bombában olyan csodálatos — fűrészpör van, amely nem csak hogy nem robban, de még nem is ég, hanem bűdös.

— **Időjárásunk.** Két heti kemény hideg után ismét megenyhült az idő. Kaptunk ismét havat, mi a sárt felhigítja, s most víz és sár borítja mindenütt az utakat. A sok kemény hideg után a lég annyira megenyhült, hogy még éjjel sem száll a hőmérő a fagypontra alá.

— **A tanítók szabadsága.** A vallás- és közoktatási miniszter körrendeletet intézett az összes tanfelügyelőkhez, melyben felhívja őket, hogy a községi elemi, felső nép- és polgári iskolai tanítóknak 8 napnál tovább terjedő szabadságot csak ritkán, igazolt nagy szükség esetén adjanak, mert a tanítóknak úgy is elég nagy szünetjük van.

— **Újónaczok bevonulása.** Körülbelül 120 újoncz és tartalékos honvéd vonult be márczius 1-ére Kézdi-Vásárhelyre. Lomha, nehézkes alakok, de egy néhány napi katonai nevelés után, midőn egész glanczban megjelennek, alig lehet majd rájuk ismerni. A konyhák hölgyvilága gunyosan nézi végig a még esetlen újoncz bakákat, de egy néhány hét múlva egészen más világ lesz. A nyalka hadiak vitézi rohammal foglalták azt a fontos területet, melyen a baka-szerelem felvirágzik s annyi kedves idylt terem, t. i. ... a kapu alját.

— **Önkéntes-jelöltek tanfolyama** ezim alatt Kolozsvárott egy oly tanintézet áll fenn, mely alaposan előkészít 16—20 éves korban levő s érettségit nem tett fiatal embereket az egyéves önkéntességre jogosító vizsgálatra. Jelentkezhetnek olyanok is, kik csak egy-két osztályt végeztek s mégis mint egyéves önkéntesek akarnak szolgálni. Ugyanott főlvetetnek 12—15 éves ifjak, kik valamely cs. és kir. kadétskolába kívánnak majd belépni. Bővebb felvilágosítást szívesen ad az igazgatóság.

— **Flegmatikus székel.** Osdo-lai Teleki Lajos uram oldalbordája kiszenderülvén ezen árnyékvilágból, mikor a róm. kath. lelkész és egyházi személye a végtisztesség megtételére febr. 23-án d. e. 9 órakor Teleki Lajos uramnak megjelentek, ajtóját zárva, őt pedig Morpheus karjaiban tisztességes nyugodtsággal pihenni találta. „Ki van benn? nyisson ajtót!“ mondja a lelkész kívülről. „Várjanak istálom, hiszen most kelek fel, aztán egy kicsit tán nem es ártana megborotválkoznom!“ — dörmögé Lajos uram belülről. No de a sok nógatásra mégis kinyitotta ajtóját, s minden zavar nélkül félöltözött s az akkor bement egy néhány néni közé félreállott, mit látván a lelkész, odasugott neki: „Álljon öreg a felesége mellé!“ „Eleget állottam, álljon más es!“ dörmögi újra az atyafi. A temetőben is félrehúzódván, ismét odamondott a lelkész Lajos uramnak: „Álljon a koporsó mellé öreg“, mire Lajos uram flegmatikusságát vesztve, elmordulta magát: „Immán állhatok!“

— **Elégett milliók.** Óriási tűzvész pusztított e hó 22-én Nápolyban. A városi áru-raktárak gyulladtak ki és a tűz rémes rohamossággal terjedt. Csak egy pár pillanatba telt és hatalmas lángnyelvek emésztették a raktárakban felhalmozott nyersbőröket, selymet, posztót, a gabona- és vasáru-raktárt. Bármily erővel dolgoztak is a tűzoltók, minden elégett. Az elpusztult áruk értéke két millió lírát meghalad. Jó szerenese, hogy megmentették a nagy raktárt, melyben öt millió értékű áru volt felhalmozva. A tűz okát nem tudják. A mentési munkálatoknál három tűzoltó életét vesztette.

— **Káplár** (az ujonezhoz): Mikor én azt mondom neked: „Jobbra arez“, oly sebesen kapd félre a pofádat, hogy orrod szikrát vessen.

Válasz Érdeklődőnek.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Beccses lapja folyó évi márczius 1-ei számának „Közönség köréből“ rovatában „Egy alvó egylet“ ezim alatt egy kis czikk jelent meg „Érdeklődő“ aláírással, melyben Érdeklődő ur erősen félti az 1890. évben megalakult kézdívásárhelyi mükedelő-egyesület vagyonát az elkallódástól.

Kötelességemnek tartom kijelenteni, hogy ezen egyesület nem szűnt meg s nem is fog megszűnni.

Eddigi hallgatásának oka egyedül csak az, hogy az egyesületnek még ez idő szerint nincsenek megerősített alapszabályai. A közgyűlés alkotott alapszabályokat s felterjesztette jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz, honnan azok kiegészítés végett leküldettek.

Ezen kiegészítés teljesítése után újból fel fog terjesztetni a szabályzatot a megerősítés után az egyesület ismét megkezdte működését.

Végül meg kívánom nyugtatni Érdeklődő urat a felől is, hogy az egyesület vagyona teljesen rendben s jó kezek között biztosítva van. S ha arról meggyőződést óhajt szerezni, ezt bármikor megteheti Érdeklődő ur.

Ifj. Czibalmos Ferencz,
működő-egyesületi jegyző.

Irodalom.

— Az „Ország-Világ” 9-ik száma a következő tartalommal jelent meg:

Bülow János † (Arczképével) Dr. . . . dtől.
Első osztályú temetés. (Költemény.) Beöthy Lászlótól. A vizió. (Elbeszélés.) Tólvölgyi Titusztól. A „hajnali csillag”. (Képpel.) A Tivoli-villa Róma mellett. (Képpel.) Mese (Rajz.) Paulától. Csobánézi. (Regény.) Szinéri Györgytől. Képek az anarchisták életéből. (Hat képpel.) Ne hidd. . . (Költemény.) Márnay Gusztávtól. Esküvőn. (Költemény.) Havas Istvántól. Az uram. . . Elbeszélés. Havas Lászlótól. A cziporás, új operette. Képpel. Divat. Képpel. Világ folyása. Adorján Sándortól, s a rendes rovatok.

A közönség köréből.*

Nyilatkozat.

Kötelességemnek ismerem őszinte köszönetet mondani az

„Adriai”

biztosító társulat érdélységi vezérképviseletének és annak főnöke Székula Ákos vezérfelügyelő urnak ama méltányos és előzékeny eljárásáért, melyet jelentékeny boltégsi áru-károknak megállapítása és a kárösszegnek pontos kifizetése körül tanusítani szives volt.

Nevezett társulat a tűzkár felvételét nyomban az égés után megkezd-

* Az e rovat alatt megjelenő közleményeket díjtalanul közöljük, a felelősség azonban a beküldőt terheli. Szerk.

dette, azt legnagyobb megelégedésemre eszközölte és a szakértők által megállapított

ért 9500, azaz kilencezeröttszáz forint

kárösszeget kezéimhez készpénzben azonnal ki is fizette, miért e solid alapelveinél fogva és több mint egy fél század óta közhasznú működéséről amugy is általánosan ismert „Adriai” biztosító társulatot mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom.

Kolozsvárt, 1894. február hó 25-én. Előttünk:

Deák Pál s. k. Poszler Gyula s. k.

Barabás Gyula s. k.

mint tanúk.

Szerkesztői üzenetek.

P. P. urnak. Köszönjük. Kérünk ebből a fajtából minél többet.

Visszhang. Veéss krónika. Sajnálattal egyiket sem közölhetjük. Az első azért, mert egészen egyéni dolog, a másodikat mert vers, verseket pedig egyáltalában nem közlünk. Kérünk mást, onnan telik.

Jámor Están urnak. Erre a „nemerusra” elkészett, de a jövő számunkban közölni fogjuk.

Kígyó. Nem akarjuk megnyitani Pandora szelencéjét: verset nem közlünk.

Selyem hamisítvány. Égessünk el egy mintát a venni szándékoló fekete selyemből s a hamisítás rögtön kiderül: Most míg a valódi s. jól festett selyem az elégetésnél nyomban összepödörödik és csakhamar kiálszik, maga után csak egy világosbarna hamut hagyván, addig a hamisított selyem (mely zsiros színűszalonnás lesz és könnyentörök) lassan tovább ég (minthogy rostszálai a festanyagtól telítetten tovább izzanak) és sötét barna hamut hagy maga után, de valódi selyem módjára soha össze nem pödörödik, csak megförföl. Ha a valódi selyem hamuját összenyomjuk, elporzik, a hamisítványé nem. Henneberg G. (es. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben, hához szállítva, postabér- és vámmentesen szivesen küld bárki-nek is mintákat, akár egyes öltönyökre való, akár egész végekben levő valódi selyem szövetekből. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Mária czei Gyomorcseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszér.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfújtság, savanyú felbőffőség, hasmenés, gyomorférgés, felesleges nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörös, székülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejtájánál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, giliszták, májbajok és hemorrhoidáknál. Említett bajknál a **Mária czei gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magyarországi főraktár:

Török József gyógyszerész
Budapest. Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni!! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valódiságot bizonyítom”.

A Mária czei gyomorcseppek valódián kaphatók

Kapható: KOVÁCS FERENCZ gyógyszerésznél.

„NE VÉGY CZIGÁNYTÓL SZENET!!”

mondja a példabeszéd, s ezt joggal elmondhatom én is, midőn raktáromat ajánlom mert csak oly nagy üzlet, mint az enyém szabhat, — készpénzzel való vásárlás óriási árukészlete és számos más előnye folytán — olcsó árakat, melyek végre is a vevőnek csak javára szolgálhatnak.

Tetszetős minták magánvevők részére ingyen és bérmentesen.

Gazdag tartalmu mintakönyvek, melyek ritkítják párukat, szabók részére bérmentesen.

SZÖVETEK EGÉSZ REND RUHÁKRA.

Perwien és doszking a magas klerus részére, előírás szerinti szövetek hivatali egyenruhákra, veteránok, tüzoltók, tornászok részére, livrékre, billárdposztók, játszó-asztalok, kocsi-fődelekre, ugyintén vízmentes lodének vadász kabátokra, mosó-szövetek, utazó-plaidok stb. stb. 4—14 frt.

Értékes, tisztességes, tartós, tiszta gyapjú posztót és nem olcsó rongyot, melyek a földolgozásra sem érdemesek, ajánl

STIKAROVSKY JÁNOS

BRÜNNBEN (Ausztria Manchester)

Legnagyobb gyári posztóraktár félmillió forint értékben.

CSAK UTÁNYVÉTELLEL SZÁLLIT.

Levelez magyar, német, cseh, lengyel, olasz, francia és angol nyelven.

M. kir. államvasutak.

Keleti vonal.

M E N E T R E N D.

Érvényes 1893. május 1-től.

PREDEÁL—NAGYVÁRAD.

Érvényes 1893. május 1-től.

Á l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy-vonat	Gyors-vonat	Á l l o m á s o k	Vegyes vonat	Személy-vonat	Gyors-vonat
Brassó (vendéglő)	é r k .			Medgyes	ind.		
Botfalva	ind.	regg. 4.02	este 7.42	Kis-Kapus (vend., elág. Szob. felé) } é r k .	regg. 10.09	éjjel 12.47	
Földvár	é r k .	4.48	8.07	é r k .	10.31	1.08	
Magyaros	é r k .	5.07	8.23	ind.	10.47	1.18	
Apácza	é r k .	5.26	8.43	Tövis (vend., elágazás Arad felé) } é r k .	d. u. 12.28	2.49	este 8.27
Köpecz	é r k .	5.42	8.57	ind.	1.08	3.47	
Agostonfalva	é r k .	6.02	9.16	Nagy-Enyed	ind.	1.35	4.07
Alsó-Rákos	é r k .	6.09	9.22	Kocsárd (vend., elágazás Maros- } é r k .	2.21	4.40	8.53
Homoród	é r k .	6.26	9.38	Vásárhely felé)	ind.	2.31	4.52
Kacza	é r k .	6.55	10.02	Gyéres (elágazás Torda felé)	é r k .	3.08	5.20
Bene	é r k .	7.12	10.15	ind.	3.18	5.25	
Erked	é r k .	7.32	10.36	Kolozsvár (vendéglő)	é r k .	5.14	regg. 6.52
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	é r k .	7.52	10.51	ind.	este 6.08	7.40	11.01
Szegesvár (vendéglő)	é r k .	8.23	11.16	Nagy-Várad (vendéglő)	é r k .	10.44	11.53
	é r k .	8.46	11.27	ind.	11.04	d. u. 12.09	2.18
	é r k .	8.53	11.32	Budapest	ind.	regg. 6.35	este 8.40
Brassóból Bukarest felé a személyvonat indul d. u. 12 óra 20 perczkor; a gyorsvonat délután 2 óra 19 és reggel 5 óra 15 perczkor.				regg. 7.25			
Brassó—kézdivásárhelyi vasut.							
Kézdi-Vásárhely	indul reggel	5.00	délelőtt 9.38	Brassó	ind. reggel	5.46	reggel 8.50
Imecsfalva		5.15	délután 2.33	Szász-Hermány		6.01	délután 3.10
Páva-Zabola		5.26	2.50	Prázmár		6.19	9.09
Kovácsna		5.46	3.07	Kökös		6.30	9.31
Barátos		5.93	3.39	Uzon		6.41	9.44
Nagy-Borosnyó		6.15	4.04	Kilyén		6.53	9.57
Eresztvény		6.32	4.19	Sepsi-Szentgyörgy		7.11	10.12
Sepsi-Szentgyörgy		7.02	4.37	Eresztvény		7.33	10.32
Kilyén		7.10	5.17	Nagy-Borosnyó		7.50	11.59
Uzon		7.23	5.27	Barátos		8.11	11.17
Kökös		7.33	5.43	Kovácsna		8.31	11.41
Prázmár		7.48	5.56	Páva-Zabola		8.42	12.08
Szász-Hermány		8.01	6.18	Imecsfalva		8.54	12.21
Brassó	é r k .	8.18	6.38	Kézdi-Vásárhely	é r k .	9.08	12.36
			6.56				este 7.26

Kézdi-Vásárhely, ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdája.